

182. Porcsalma, Református templom (KÖH 36273)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

A templom szigeteléséhez és felújítási munkálataihoz kapcsolódóan 2012 ősztől–2013 telén és tavaszán több ütemben végeztünk részleges régészeti feltárást és falkutatást. Ez utóbbi során megtaláltuk a hajó D-i oldalán a befalazott bejáratot, a Ny-i oldalon egy befalazást regisztráltunk, valamint fényt derítettünk arra, hogy a templom É-i oldalán egy köpenyfalazás húzódik.

Az ásatás során tisztáztuk a középkori templom eredeti méreteit, beleértve a szentély alakját és kiterjedését. Két, korábban elbontott kriptá maradványait regisztráltuk a diadalív-alapozások Ny-i oldalán. Kutatóárrakkal tisztáztuk az elbontott sekrestye maradványait. Napvilágra hoztuk a 19. századi átépítés előtti szószekealapozást. A kutatások révén jelentősen bővültek ismereteink a templom középkori építéstörténetével kapcsolatban.

JAKAB ATTILA

183. Porrogszentkirály, Cserháti-dűlő IV. (KÖH 55090)

(Somogy megye) U, Kö

A Csurgói kistérségben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 25.–június 27. között végezték el az MNM NÖK munkatársai. A terület sávos bejárása a tervezett nyomvonal tengelyétől 50-50 méteres sávban történt, mely összesen 19 régészeti lelőhelyet érintett. A vizsgált szakaszok mezőgazdasági művelés alatt álló területein változó feltételekkel és eredményességgel lehetett a terepbejárást elvégezni.

A Csurgóról Porrogszentkirály felé vivő út É-i oldalán, az Avas-pusztára vezető úttal szemben, attól kezdődően NyÉNy-i irányban levő kukoricatáblában középső neolitik (DVK) és középkori kerámiatöredékeket találtunk, melyek a nyilvántartott régészeti lelőhely folytatásának tekinthetők. Ezek alapján a lelőhely D-i irányban a korábban ismerthez képest bővült.

Munkatársak: Skriba-Nagy Mónika régész, Faiszt Szabina, Skriba Pál és Vágusz Anina régésztechnikusok.

TOKAI ZITA MÁRIA

184. Pósfá határa

(Vas megye) Ő, B, Ró, Ka, Á

Az M86 gyorsforgalmi út Szeleste–Csorna közötti szakaszának Vas megyét érintő nyomvonalán, a település határában az alábbi lelőhelyeket kutattuk.

Almás-alja I. (KÖH 67185): 2012 márciusában terepbejárást végeztünk az ismert lelőhely területén, melynek során egy jellegtelenséget és néhány Árpád-kori kerámiatöredéket találtunk.

A 2012. november 15.–29. között végzett próbafeltárást 66 régészeti objektum előkerülését eredményezte. A legkorábbi időszakot a kora bronzkor jelentette, melyet egy leletgazdag gödör, valamint egy kevés leletet tartalmazó kút reprezentált. A lelőhely egész területén az Árpád-kori objektumok voltak többségben, melyek különösen a lelőhely Ny-i részén, a földút két oldalán sűrűsödtek. Több É–D-i irányú szélesebb árok, gödrök, oszlophelyek és egy kis méretű, földbe mélyített épület is előkerült. Utóbbiban nagyobb mennyiségű kerámiát, vaskést, mészkőgyöngyöt, valamint néhány másodlagosan felhasznált tegula- és imbrextöredéket találtunk.

2013. március 27. és május 13. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen, melynek során összesen 138 régészeti korú objektumot tártunk fel. A próbafeltárást eredményeivel összhangban az Árpád-kori objektumok voltak túlsúlyban, azonban a korábban már megismert kora bronzkori jelenségek mellett római kori emlékeket is találtunk.

A bronzkort elsősorban kerek gödrök és vermek képviselték, melyekből kerámia és állatsont került elő, de valószínűleg a bronzkorhoz köthető a KE 86 sz., kerek gödörben megtalált melléklet nélküli csontvázas temetkezés is.

A KE 171 késő római kori oszlopszerkezetes lakóház a terület K-i részén, a próbafeltáráskor negatív árok mellett került felszínre.

A gazdag Árpád-kori leletanyaggal bíró objektumok közül kitérnünk a KE 90, félig földbe mélyített, lépcsős lejárátú épület és a KE 201 tárolóverem, melynek betöltésében fazekak töredékei mellett egy ép vaskulesot is találtunk.

HORNOK PÉTER – PAP ILDIKÓ KATALIN

Vasút mellett, Almás-alja II. (KÖH 42629): A Pósfá és Szeleste települések határán átnyúló régészeti lelőhely feltárása 2013. május 8. és július 10. között folyt. A nagy kiterjedésű, három korábbi lelőhely összevonásával keletkezett régészeti lelőhely egy a 159 méter szintvonal által határolt platon és annak K-i, lankás lejtőjén helyezkedik el, nagyjából a Kőrös-patak mai vonalát követve. Ny-ról a Béresdombi-árok körzete, K-ről a Kőrös-patak hajdani meandere határolja. A Mladoniczki Réka által 2012 novemberében végzett próbafeltárást⁵⁷ a nyomvonal által érintett területen négy elkülöníthető intenzívebb jelenségcsoportot állapított meg, melyek egy része Szeleste, más része Pósfá község közigazgatási határain belül található.

Szeleste határában a próbafeltárást során rézkori települési objektumok és két bizonytalan korú, bolygatott temetkezés vált ismertté. A megelőző feltárást alkalmával 248 objektumot bontottunk ki, melyek közül 138 rézkori településhez, 110 egy kora népvándorlás kori germán temetőhöz tartozik.⁵⁸

Pósfá határában a próbafeltárást alkalmával őskori gödrök és egy több tűzhelyet is magában foglaló gödörkomplexum mellett a 9–10. századi település intenzív részét sikerült megfogni; itt 2012-ben 4 alig földbe mélyített, 6 oszlophelyes épület maradványa, kutak és tárolóvermek kerültek elő, melyekből római téglatöredékek és hullámvonalköteggel, vonalköteggel díszített fazekak töredékei származnak.

A 2013-as feltárást során az őskort mindössze egy szórványként előkerült, finoman retusált, háromszög alakú kova nyílhegy képviselte. A feltárt 336 objektum nagy része lelet nélküli oszlophely volt, melyek elsősorban a Karoling településhez köthetők. Ezek mellett 2 ÉNy–DK-i tájolású, 6×4,3–4,6 m-es, 8 oszlophelyes, alig földbe mélyített épület járószint alatti rétegeit, egy 6 oszlophelyes, 3,4×2,7 m-es belvilágú, szintén alig földbe mélyedő épület maradványait, valamint egy kisebb oszlopszerkezetes, valószínűleg földfelszíni építmény oszlophelyeit sikerült megfigyelni. Tűzhely nyomaira a járószint hiánya miatt egy esetben sem bukkantunk. Két szabályos, téglalap alakú gödör esetében feltételezhető, hogy lakhatásra vagy munkatérként szolgálhattak. A szórt szerkezetű települést nem tagolták árkok.

57 RKM 2012, 83–84.

58 Lásd: Szeleste, Vasút mellett (KÖH 67187), a jelen kötet 117. oldalán!